

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра «Публічного управління, адміністрування та права»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.н.з держ.упр.,

_____ Г.В.Ортіна

«_____» _____ 2018р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи публічного управління та адміністрування»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування »
(на основі повної середньої освіти)

Факультет економіки та бізнесу

2018 – 2019 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи публічного управління та адміністрування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» на основі повної середньої освіти. – Мелітополь, ТДАТУ - 14 с.

Розробник: к.н.з держ.упр., ст. викладач Вороніна Ю.Є.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри публічного управління, адміністрування та права

Протокол № 1 від «   » серпня 2018 року

Завідувач кафедри публічного управління, адміністрування та права

д.н.з держ.упр., _____ Г.В.Ортіна

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2018 року

Голова, доц. _____ А.А. Костякова

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 6	Галузь знань: <u>28 Публічне управління та адміністрування</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 180 годин	Спеціальність: <i>281 «Публічне управління та адміністрування»</i>	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		1	1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 4 год. самостійна робота студента – 4 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	44 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	30 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	106 год.
		Форма контролю: екзамен	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу - оволодіння базовими знаннями щодо теоретичних та практичних аспектів здійснення державної влади та держави формування на цій основі відповідних вмінь та навичок.

Завдання курсу - визначити сутність держави на сучасному етапі і тенденції її розвитку як суб'єкта управління, розглянути поняття та зміст державного управління; проаналізувати принципи сучасного державного управління; розкрити методи державного управління та механізми їх застосування в сучасних умовах; ознайомити з історією становлення та процесом еволюції державного управління в Україні; проаналізувати зміст державно-управлінської діяльності, її форми, методи, засоби; визначити чинники, що значною мірою обумовлюють сучасний стан державного управління в Україні.

Предмет курсу - Основні характеристики державного управління як складного соціального явища, загальні закономірності взаємодії соціальних об'єктів в процесі формування та реалізації державно-управлінських впливів, обумовленість та напрями еволюції державного управління.

У результаті вивчення дисципліни **студент повинен**

знати:

- основні поняття в галузі теорії державного управління;
- основні тенденції розвитку державного управління в Україні;
- форми організації державного управління в минулому;
- особливості, причини і напрям еволюції державної служби;
- засади ресурсного забезпечення державного управління.

вміти:

– з урахуванням особливостей визначеної системи, використовуючи технології типових методів управління, визначати в системах технологію управління системою, що є раціональною за ознаками досягнення мети діяльності та застосовуваними ресурсами;

– здійснювати планування, організацію та контроль виконання завдань державних, регіональних, галузевих (міжгалузевих) програм і проектів розвитку відповідної території чи галузі, застосовуючи різні види планування;

– визначати раціональну структуру і збалансованість ресурсів установи, підрозділу засобами управління на принципах раціональної організації праці;

– висловлювати, обґрунтовувати і відстоювати власну позицію стосовно подій та явищ суспільного життя на основі ціннісного відношення до історичного минулого й сучасного розвитку;

– визначати ефективність діючих форм і методів державного управління за результатами аналізу програм розвитку територій, галузі, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації в контексті європейської інтеграції, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Публічне управління та адміністрування як системне явище в суспільстві та їх організація»

Тема 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

[1,4,10,11].

Феномен управління: природа та сутність. Управління як соціальне явище. Теорії управління. Властивості державного управління. Влада і управління. Багатогранність державного управління та різні його тлумачення.

Тема 2. ДЕРЖАВНА ВЛАДА ТА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

[4,5,6,10,11].

Управління як наука. Джерела виникнення науки управління. Класична (традиційна) школа. Школа людських відносин. Приведення в дію “людського фактора”. Емпірична школа. Нова школа. Школа “гнучких систем”. Розвиток управлінської думки в Україні.

Тема 3. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В ОКРЕМИХ СФЕРАХ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

[1,3,5,9,11].

Управління як суспільний інститут. Сутність управлінського впливу і багатогранність управління. Поняття “соціальне управління”, “державне управління”, “публічне управління” та “адміністрування”. Специфіка державного управління.

Світові наукові школи управління. Джерела виникнення та етапи становлення адміністративної науки. Державно-управлінська проблематика в українській політичній і філософській думці.

Теорія державного управління: об’єкт, предмет, функції і категорійно-понятійний апарат. Сучасні теорії і концепції публічного управління, демократичного врядування, ін. Методологія і філософія державного управління.

Система професійної підготовки кадрів для органів публічної влади.

Тема 4. Роль різних гілок влади у процесі державного управління

[4,6,7,9,10].

Закономірності і принципи державного управління. Поняття принципу державного управління. Підстави систематизації принципів державного управління. Види принципів державного управління. Принципи демократичного врядування. Особливості застосування принципів державного управління.

Тема 5. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

[4,6,8,11,].

Класифікація цілей державного управління. Особливості процесу цілевизначення в державному управлінні. Ієрархія цілей і “дерево цілей” державного управління. Поняття функції державного управління, її предмет і зміст. Класифікація функцій державного управління. Функція надання адміністративних послуг. Методи і засоби реалізації функцій державного управління. Функціональний підхід до розбудови системи органів виконавчої влади. Організаційно-функціональна структура державного управління і принципи її формування. Місія, цілі, завдання і управлінські функції державних органів. Забезпечення горизонтальних взаємодій у державному апараті.

Тема 6. СИСТЕМА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ, РОЛЬ В УПРАВЛІННІ

[2,5,7,9,10].

Системність як об'єктивна властивість соціальних об'єктів. Сутність системного (системно-синергетичного) підходу в управлінні суспільними процесами. Система державного управління і її структура. Прості (малі) і складні (великі) системи державного управління. Основні логічні схеми системи державного управління. Прямі і зворотні зв'язки в системі державного управління. Зовнішні зв'язки системи державного управління. Державне управління в системі публічного управління. Багатоманітність як умова стійкості і динамізму системи державного управління.

Тема 7. Центральні органи виконавчої влади в Україні

[3,5,7,8,11,].

Світові тенденції еволюціонування держави як суб'єкта управління суспільними процесами. Концепція спроможностей держави. Обумовленість державного управління вектором історичної еволюції, соціальною сутністю і формами держави. Традиційна, раціональна і сервісна (маркетингова) моделі державного управління. Співвідношення державної влади і державного управління. Державний механізм: державний апарат і державні установи та організації. Органи влади і апарат управління.

Змістовий модуль 2. «Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні.»

Тема 8. РЕГІОНАЛЬНІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

[9,10,11].

Теоретико-методологічне і практичне значення розмежування суб'єкта і об'єкта державного управління. Властивості об'єктів державного управління і їх

класифікація. Соціальний механізм державного управління в демократичному суспільстві. Суспільні виклики і особливості регулюючого впливу держави на процеси соціально-економічного розвитку. Концепція сталого розвитку. Поняття публічно-приватного партнерства. Основні форми і механізми партнерської співпраці органів публічної влади з бізнесом і об'єднаннями громадян. Державне управління в окремих секторах економіки та сферах життєдіяльності суспільства: загальні підходи.

Тема 9. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЙОГО ОСОБЛИВА РОЛЬ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

[7,10,11].

Форма державного устрою сучасної України і тенденції її еволюціонування. Методи і ресурси державного управління. Класифікація методів державного управління. Спеціальні методи державного управління (адміністративні, соціально-політичні, економічні, ін). Централізація і децентралізація в державному управлінні. Особливості державного управління у федеративних і унітарних державах. Методи державного управління в умовах унітарно-децентралізованого державного устрою України.

Тема 10. ВНУТРІШНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

[5-11].

Доктрина поділу влади як загальнодемократичний принцип державного будівництва і один з базових принципів конституційного ладу України. Спосіб реалізації принципу поділу влади. Механізм “ваги і противаги”. Гілки державної влади і система її органів відповідно до доктрини поділу влади. Взаємодія органів влади різних гілок як умова оптимального функціонування державного механізму.

Виконавча влада її особливості, цілі та принципи функціонування. Співвідношення і взаємозв'язок державного управління і виконавчої влади. Державне управління як діяльність виконавчо-розпорядчого характеру.

Державне управління і місцеве самоврядування в Україні.

Тема 11 Державна служба в Україні

[10,11].

Державно-управлінська діяльність і її основні форми. Процес державного управління. Технологія державно-управлінської діяльності. Адміністративний менеджмент. Результативність і ефективність державного управління. Оцінювання результативності і ефективності державно-управлінської діяльності. Управління якістю в органах публічної влади: процесний підхід.

Поняття стилю державного управління. Класифікація стилів державного управління. Демократичний стиль управління. Типове й унікальне в державному управлінні. Взаємозв'язок ідеології, технології і стилю в

державному управлінні. Принципи і резерви раціоналізації стилю державного управління.

Тема 12 ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

[8,9,10,11].

Національна традиція публічної влади й управління як реальність. Перші державні утворення на території сучасної України. Структури влади й управління і пряме народовладдя в Київській Русі. Київські князі-реформатори. Управління в Галицько-Волинській державі. Запровадження Магдебурзького права. Управління в українських землях за польсько-литовської доби. Литовські статuti. Запорозька Січ – особлива форма української національної державності з широким козацьким самоврядуванням. Полково-сотенний устрій Української козацької держави. Пакти й конституції законів та вольностей Війська Запорозького (Конституція Пилипа Орлика).

Тема 13 ВІДНОСИНИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

[6,7,9,10,11].

Основні характеристики системи державного управління. Відродження демократичних традицій публічної влади і управління у перші роки після проголошення незалежності. Прийняття Конституції України (1996 р.). Концепція адміністративної реформи (1998 р.) і зміни в державному апараті впродовж наступного десятиріччя. Сучасний етап адміністративної реформи: обумовлюючі чинники, зміст, ідеологія та магістральні напрями. Історична спадщина як джерело досвіду і складова ідеології інституційних реформ. Урахування в процесі проведення політичної і адміністративної реформ національної традиції врядування і уроків історії.

Тема 14 РОЗВИТОК СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

[7,10,11].

Європейський адміністративний простір: цінності, принципи і стандарти. Сутність “глобальної революції” в державному управлінні і обумовлюючі її чинники. Стратегія адміністративних реформ у країнах із розвинутою ринковою економікою, країнах Східної Європи. Підвищення якості публічних послуг як один із магістральних напрямів адміністративної реформи. Управління процесом адміністративних реформ. Адаптація зарубіжного досвіду державного управління і проведення інституційних реформ до вітчизняних умов у контексті імплементації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість					балів
			годин					
			лк	лаб.	пр.	СРС		
Змістовий модуль 1 «Публічне управління та адміністрування як системне явище в суспільстві та їх організація»								
1	Лекція 1	Основи теорії державного управління	2	-	-	-	-	
	Практика 1	Основи теорії державного управління	-	-	2	-	-	
	Самостійна робота 1	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	8	1	
2	Лекція 2	Державне влада та державне управління	4	-	-	-	-	
	Практична робота 2	Державне влада та державне управління	-	-	2	-	2	
	Самостійна робота 2	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	8	1	
3	Лекція 3	Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку	2	-	-	-	-	
	Практична робота 3	Державне управління в окремих сферах суспільного розвитку	-	-	2	-	2	
	Самостійна робота 3	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	10	2	
4	Лекція 4	Роль різних гілок влади у процесі державного управління	4	-	-	-	-	
	Практична робота 4	Роль різних гілок влади у процесі державного управління	-	-	2	-	2	
	Самостійна робота 4	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	10	2	
5	Лекція 5	Державне управління на регіональному рівні	2	-	-	-	-	
	Практична робота 5	Державне управління на регіональному рівні	-	-	2	-	3	
	Самостійна робота 5	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	10	2	
6 - 7	Лекція 6 - 7	Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні	6	-	-	-	-	

	Практична робота 6 -7	Система органів державної влади в Україні: конституційні основи їх функціонування, роль в управлінні	-	-	4	-	2
	Самостійна робота 6	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	10	6
	ПМК1	Підсумковий контроль за модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1 – 90 год.			20	-	14	56	35
Змістовий модуль 2 «Конституційні засади побудови структур державного управління в Україні.»							
8	Лекція 8	Центральні органи виконавчої влади в Україні	4	-	-	-	-
	Практична робота 8	Центральні органи виконавчої влади в Україні	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 7	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	1
9	Лекція 9	Регіональні органи державного управління	2	-	-	-	-
	Практична робота 9	Регіональні органи державного управління	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 8	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	1
10	Лекція 10	Міське самоврядування та його особлива роль у державному управлінні	4	-	-	-	-
	Практична робота 10	Міське самоврядування та його особлива роль у державному управлінні	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 9	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	8	1
11	Лекція 11	Внутрішня організація та управління органу державної влади	2	-	-	-	-
	Практична робота 11	Внутрішня організація та управління органу державної влади	-	-	2	-	2
	Самостійна робота 10	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	1
12	Лекція 12	Державна служба в Україні	4				
	Практична робота 12	Державна служба в Україні			2		2
	Самостійна робота 11	Робота на навчально-інформаційному порталі				6	1
13	Лекція 13	Ефективність державного управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади.	2				
	Практична	Ефективність державного			2		2

	робота 13	управління. Державний контроль у сфері виконавчої влади					
	Самостійна робота 12	Робота на навчально-інформаційному порталі				6	2
14	Лекція 14	Відносини органів публічної влади в системі управління	4				
	Практична робота 14	Відносини органів публічної влади в системі управління			2		2
	Самостійна робота 15	Робота на навчально-інформаційному порталі				6	1
15	Лекція 15	Розвиток системи державного та регіонального управління	2				
	Практична робота 15	Розвиток системи державного та регіонального управління			2		2
	Самостійна робота 14	Робота на навчально-інформаційному порталі				6	1
	ПМК 2	Підсумковий контроль за модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2 – 90 год.			24		16	50	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 180 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Теорія державного управління в системі гуманітарних, правових, управлінських та соціальних і поведінкових наук.
2. Функції теорії державного управління.
3. Взаємозв'язок управлінської аксіології і технології публічного управління.
4. Поняття і специфіка державного управління як різновиду соціального управління.
5. Сучасні теорії і концепції публічного управління. Концепція демократичного врядування.
6. Проблеми, постановкою яких характеризується сучасний стан розвитку управлінської думки.
7. Особливості державного управління в федеративних і унітарних державах.
8. Співвідношення централізації і децентралізації в державному управлінні.
9. Основні характеристики президентської, парламентської і змішаної форм державного правління.
10. Традиційна, раціональна і сервісна (маркетингова) моделі державного управління.
11. Співвідношення і взаємозв'язок державного управління і виконавчої влади.
12. Державне управління і місцеве самоврядування.

13. Система державного управління. Основні логічні схеми системи державного управління.
14. Суб'єктні і об'єктні зворотні зв'язки.
15. Суб'єкт і об'єкт державного управління.
16. Об'єкти державного управління і їх характерні особливості.
17. Публічно-приватне партнерство: сутність, принципи і основні форми.
18. Цілі державного управління, їх класифікація і умови успішної реалізації.
19. Ієрархія цілей і "дерево цілей" державного управління.
20. Принципи державного управління: поняття, класифікація і застосування.
21. Поняття функції державного управління. Класифікація функцій державного управління.
22. Представництво інтересів у державному управлінні.
23. Повноваження Президента України стосовно виконавчої гілки влади.
24. Носій виконавчої влади в масштабах країни і його повноваження.
25. Характеристика державного апарату.
26. Організаційно-функціональна структура державного управління.
27. Функція надання адміністративних послуг.
28. Поняття "метод державного управління". Класифікація методів державного управління.
29. Ресурси державного управління.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Засоби державного управління.
2. Державно-управлінська діяльність: сутнісні риси і основні форми.
2. Стадії державно-управлінського процесу.
3. Ефективність і результативність державного управління: критерії та показники.
4. Стиль державного управління: поняття і класифікація.
5. Обумовлюючі чинники, особливості й основні завдання інституційних реформ на сучасному етапі.
6. Адміністративні реформи у зарубіжних країнах: їх типи і магістральні напрями.
7. Основні напрями наближення вітчизняної системи публічного управління та адміністрування до світових стандартів.
8. Джерела формування системи влади і управління в Київській Русі.
9. Інститут вічових зборів (IX - XIII ст.): природа, еволюція та місце в системі управління.
10. Київські князі-реформатори, зміст і значення їх реформ.

11. Організація управління за магдебурзьким правом в українських містах, які входили до складу Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (1324-1795 рр.).
12. Система державного управління в Козацько-гетьманській державі на початку другої половини XVII ст.
13. Гетьман Війська Запорозького та Генеральний уряд Гетьманщини (1648-1781 рр.): статус, структура, повноваження, компетенція та діяльність.
14. Засади державного устрою і врядування в “Пактах й конституції законів та вольностей Війська Запорозького” (Конституції Пилипа Орлика).
15. Особливості системи державного управління на українських землях у складі Австрійської імперії та Австро-Угорщини.
16. Конституційний проект М. Грушевського (стаття “Конституційне питання і українство в Росії”)
17. Українська Центральна Рада як перший в Україні виборний орган парламентського типу
18. Процес регіональної «суверенізації» впродовж 1918–1922 рр.
19. Конституція УНР.
20. Державне управління за Гетьманату.
21. Апарат державного управління в УНР у період директорії.
22. Конституційні засади ЗУНР. Проект конституції С. Дністрянського.
23. Структури органів державної влади й управління в ЗУНР.
24. Спроби відновлення національної державності на українських землях у 30-ті–40-ві роки XX-го ст.
25. Організація державного та місцевого управління на західноукраїнських землях у складі Польщі (1921-1939 рр.).
26. Управління українськими територіями в роки окупації (1941–1944 рр.).
27. Значення вітчизняної традиції врядування для розбудови сучасної системи публічної влади й управління в Україні.
28. Історичні уроки національного державотворення і проведення адміністративних реформ на українських землях.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. *Державне управління: основи теорії, історія і практика* : навч. посібник / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній, М. М. Іжа, Г. І. Арабаджи; за заг. ред. П. І. Надолішнього, В. Д. Бакуменка. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – 394 с.
2. *Державне управління: підручник* : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.

3. *Електронний посібник по теорії та історії державного управління. Частина 2.* / С. М. Коник та ін. (Папка 3. Biblioteka. Файл: TIDU_Ел.Посіб._Частина 2.pdf)
4. *Енциклопедія державного управління* : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1-3.
5. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. - Луцьк: Ред.-вид. відд. "Вежа " Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – 558 с.

Допоміжна

6. *Армстронг, М.* Менеджмент: методы и приемы / Майкл Армстронг; пер. с англ. с 3-го англ. изд. О. О. Чистякова. – К. : Знання-Прес, 2006. – 876 с.
7. *Атаманчук Г. В.* Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 4-е изд. , стер. – М. : Омега-Л, 2006. – 578 с.
8. *Балабаєва, З.* Вудро Вілсон про витоки та причини виникнення теорії публічного адміністрування / З. Балабаєва // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ / [голов. ред. М. М. Іжа]. – Одеса, 2010. – Вип. 4 (44). – С. 6 –11.
9. *Безверхнюк Т. М.* Європейські стандарти врядування на регіональному рівні: [монографія] / Т. М. Безверхнюк, С. Є. Саханенко, Е. Х. Топалова / За заг. ред. Т. М. Безверхнюк. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2008. – 328 с.
10. *Верстюк В. Ф.* Політична історія України. ХХ ст. : у 6 т. / В. Ф. Верстюк, В. Ф. Солдатенко – К. : Генеза, 2002. – Т. 2 : Революції в Україні: політико-державні моделі та реалії (1917-1920). – 488 с.
11. *Виноградова Н.* Еволюція науково-теоретичних підходів до визначення понять «закон», «закономірність» та «принцип» у теорії державного управління / Н. Виноградова // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. / редкол. : С.М. Серьогін (голов. ред.) та ін. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2008. – Вип. 1 (31). – С. 36–45.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри публічне управління, адміністрування та права.
4. Internet.